

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Remiss av delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige

Upphandlingsmyndigheten får härmed yttra sig om över ovan rubricerad remiss. Upphandlingsmyndigheten uttalar sig om de delar i remissen som har koppling till offentlig upphandling. Sidhänvisningarna avser den tryckta versionen av delbetänkandet.

1. Sammanfattning

Upphandlingsmyndigheten är positiv till att klimat- och luftvårdsstrategin inom flera områden föreslår offentlig upphandling som ett verktyg för att nå minskad klimatpåverkan och minskad mängd luftföroreningar.

2. Synpunkter på miljömålsberedningens förslag

6.3 En närings- och innovationspolitik med klimatinriktning, sid. 174-176

Upphandlingsmyndigheten stödjer miljömålsberedningens förslag om att ge Vinnova i uppdrag att föreslå hur formerna för samverkan mellan stat och näringsliv kan utformas och föreslår att detta görs i samråd med Upphandlingsmyndigheten.

I motiveringen till förslaget nämns OPS/PPP som verktyg för samverkan mellan stat och näringsliv. Upphandlingsmyndigheten saknar här upphandling/innovationsupphandling som också skulle kunna användas som ett verktyg för samverkan.

7.3 Energieffektivare fordon, sid. 251-253

Upphandlingsmyndigheten instämmer i utredningens förslag om att offentlig upphandling bör utvecklas så att utsläppskraven stödjer utvecklingen av

Datum:
2016-10-14

Diarienummer:
UHM-2016-0133

energieffektiva tunga fordon med särskilt låga utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar räknat i ett livscykelperspektiv.

I Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier finns redan idag krav på utsläpp från motorn i tunga fordon avseende luftföroreningar som koloxid, kolväten, kväveoxider och partiklar. Dessa utsläpp kan definieras och verifieras med hjälp av krav på Euroklass, denna avser dock endast mätning i laboratoriemiljö.

För att ta till vara den fulla potentialen av offentlig upphandling för transportarbete med tunga fordon ser Upphandlingsmyndigheten behov av en standard för mätning av energianvändningen eller utsläpp av koldioxid från tunga fordon eller endast från motorn. Upphandlingsmyndigheten anser att Sverige bör verka för en sådan standard.

Vidare anser Upphandlingsmyndigheten att det bör utredas hur de olika förnybara drivmedlen kan gynnas genom offentlig upphandling. Möjligheten för kommuner att upphandla transporter eller fordon med både biogas och el beror bland annat på tillgången till tankställen för dessa fordon, både i den egna kommunen och regionalt utanför kommungränsen.

Kap. 7.5 Arbetsmaskiner, sid. 272-283

Upphandlingsmyndigheten stödjer förslaget att tilldela en myndighet ett samordningsansvar för att bidra till teknik och klimatutveckling av arbetsmaskiner. Det finns inga arbetsmaskiner som är helt elektriska idag och därmed är det svårt att ställa krav i offentlig upphandling på klimat eller energieffektivitetskrav.

Upphandlingsmyndigheten instämmer i att det är viktigt att arbeta med teknikutveckling inom arbetsmaskiner. Det finns dock även andra sätt att genom offentlig upphandling minska klimatpåverkan från arbetsmaskiner, till exempel genom krav på logistiklösningar inom entreprenader eller genom krav på att arbeta utifrån en koldioxidbubbla. Denna typ av krav är framåtsyftande och ger leverantören möjlighet att minska klimatpåverkan på det sätt som passar bäst för just den aktuella tjänsten.

Kap. 8.1 Industrisektorn, sid. 300

Upphandlingsmyndigheten instämmer i den möjlighet miljömålsberedningen ser att minska byggmaterialens miljöpåverkan genom att ställa krav i offentlig upphandling.

Upphandlingsmyndigheten instämmer i att ett hållbart skogsbruk skulle medverka till en hållbarare offentlig upphandling. Med hållbart skogsbruk avses inte bara påverkan på klimatet utan även utrotningen av biologisk mångfald i skogen. Risken

Datum:
2016-10-14

Diarienummer:
UHM-2016-0133

är nu uppenbar att miljömål som berör klimatpåverkan ställs över och leder till åtgärder i offentlig upphandling som motverkar miljömålet om biologisk mångfald. Det är en målkonflikt som måste hanteras och lösas på nationell nivå för att ett hållbart skogsbruk ska kunna uppnås liksom för att offentlig upphandling ska kunna bidra till en hållbar utveckling.

Kap. 8.3 Bostäder, lokaler och byggande sid. 318-329

Upphandlingsmyndigheten välkomnar förslaget om en utredning av förbudet i plan- och bygglagen för kommuner att ställa särkrav på byggnadsverkets tekniska egenskaper vid planläggning.

När det gäller förslaget om ett nationellt kunskapscentrum för energieffektivt byggande och förvaltning, livscykelanalys samt förnybar energi anser Upphandlingsmyndigheten att detta redan finns genom det arbete som Energimyndigheten bedriver med beställargrupper för lokaler (BELOK) och bostäder (BEBO) samt andra samhällsfinansierade insatser för att främja energieffektivt och hållbart byggande, till exempel Swedish Life Cycle Center, Lågan och Passivhuscentrum. Vi ser dock att det kan behövas en samordning och förstärkning av detta arbete och att resultat avseende stöd i offentliga upphandlingar bör kanaliseras genom Upphandlingsmyndigheten och inte splittras på fler aktörer.

Upphandlingsmyndigheten önskar även uppmärksamma behovet av en nationell samordning eller strategi inom byggområdet och hänvisar till vårt tidigare yttrande över Bygghälsoutredningens betänkande: Plats för fler som bygger mer (SOU 2015:105)

Upphandlingsmyndigheten ser ett behov av att komplettera den offentliga statistiken över emissioner utifrån vems aktiviteter som ger upphov till emissionerna, exempelvis att byggnader använder fjärrvärme för uppvärmning. Det skulle tydliggöra vilka behov hos upphandlarna som medverkar till vilken resursförbrukning, vilka emissioner och vilken energianvändning. Därigenom skulle en prioritering av insatser i offentlig upphandling underlättas.

Upphandlingsmyndigheten önskar påpeka att krav på energieffektivare och energisnålare byggnader medför ökade behov av kompetens inom till exempel energieffektiva lösningar, fuktsäkerhet, innemiljö och lufttäthet i byggnader och hur dessa krav påverkar konstruktioner och byggprocessen. Tydliga nationella eller unionsövergripande certifieringar avseende utbildningar och kunskapsnivåer för projektörer, installatörer, byggnadsarbetare, elektriker skulle underlätta den offentliga upphandlingen av energisnåla byggnader, det är också möjligt att antalet övriga krav hade kunnat minskas vilket skulle kunna minska

transaktionskostnaderna för upphandlingen och eventuellt även öka innovationsutrymmet för entreprenörerna.

Upphandlingsmyndigheten instämmer i att definitionen på en byggnads energiprestanda behöver ses över. Den nuvarande definitionen medför svårigheter för en upphandlare/beställare att ställa krav på och följa upp kvaliteten på byggnadens klimatskärm respektive driftsystem. Den nuvarande definitionen är inte heller teknikneutral. Sammantaget gör nuvarande definition det svårt att i offentlig upphandling ställa enstaka övergripande energikrav (funktionskrav) på byggnaden och samtidigt få en bättre byggnad. En förbättrad definition skulle kunna minska transaktionskostnaderna för upphandlingar och eventuellt även öka innovationsutrymmet för entreprenörerna.

8.4 Jordbruket – en möjlighet i klimatomställningen , sid. 330-351

Upphandlingsmyndigheten instämmer i att den offentliga upphandlingen kan utvecklas mer för ökad hållbarhet i de livsmedel som köps in till offentliga verksamheter. Vi har en ambition att utöka möjligheten att upphandla och beställa artiklar som minskar miljöbelastningen från livsmedelskonsumtion i den offentliga måltiden.

Alla produktionsmetoder inom livsmedel som innebär konsumtion av produkter med minskad miljöbelastning/ökad uppfyllnad av miljö kvalitetsmålen är möjliga att kravställa i offentlig upphandling under förutsättning att de kan följas upp. Mer hållbara produktionsmetoder är till stor hjälp för upphandlande myndigheter att styra sin konsumtionspåverkan. Ett foder där soja ersätts av musselmjöl är en välkommen utveckling inom djurhållningen som stärker produktionens konkurrenskraft och bidrar till en hållbarare framtid.

10.1.2 Befintliga förslag till styrmedelsändringar, sid 386

Upphandlingsmyndigheten är positiv till utredningens förslag om att ytterligare insatser krävs för att få produkter mer hållbara i längden genom att större fokus sätts för råvaruanvändning och design. En längre livslängd kan användas som krav i offentliga upphandlingar, vilket ger en längre tidsintervall mellan inköpen. Detta kan totalt ge en större klimateffekt än om myndigheterna köper det mest energieffektiva produkterna vart fjärde år.

Upphandlingsmyndigheten är också positiv till att regeringen bör ge statliga myndigheter och företag i uppdrag att främja hållbara konsumtionsmönster exempelvis genom upphandling.

Datum:
2016-10-14

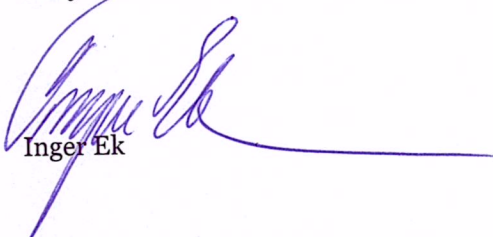
Diarienummer:
UHM-2016-0133

16.2.1 Begränsade utsläpp från vägtrafik i tätort, sid. 528

Angående utveckling av utsläppskrav i offentlig upphandling avseende tunga fordon, se svar i kapitel 7.3 ovan.

Upphandlingsmyndigheten är positiv till utredningens förslag angående information om vinterdäcks egenskaper till ansvariga för offentlig upphandling och återförsäljare. Vi vill lyfta upp att förslaget till ett generellt förordningskrav på inköp av dubbria däck bör utredas avseende de trafiksäkerhetsmässiga konsekvenserna.

Generaldirektör Inger Ek har beslutat i detta ärende. Sakkunnig Anette Svensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Sakkunniga Heini-Marja Suvilehto, Jens Johansson och Monica Sihlén deltagit.

Inger Ek

Anette Svensson